

Euskal Herriko Ahotsak
ahotsak.com

Antonio Berasategi Mintegi Borda

*Astigarraga,
Gipuzkoa
(1923-2018)*

Aurkibidea

Biografia

Astigarragako Borda baserrian jaio bazen ere, Seguratik (gaur egun Idiazabalen dagoen Ursuarandik) etorriak ziren bere gurasoak Astigarragako baserri berrira, hiru seme-alaba, aitona-amonak eta etxean zituzten trasteak gurdian hartuta, idi-parearen laguntzaz. Lan asko eginez, berehala zuzendu zuten baserria, lanean ohituta baitzeuden beren guraso eta aitona-amonak. Antonio han jaio zen, eta guztira zazpi senide izan ziren. Baserri lanetan aritu zen soldaduskara joan arte. Gerra garaian, Pelaio izan zen eta kornetarekin abisuak ematen aritu zen; soldadu garaian musika-bandan egon zen; eta, gainera, ez zuen instrukziorik ikasi beharrik izan. Handik itzuli zenean, lan ugarritan aritu zen han eta hemengo tailerretan: mekaniko, esate baterako. Astigarragan bizi izan da ezkondu eta geroztik ere.

Zintak

ATG-025

- **Proiektua:** Euskal Herriko Ahotsak
- **Elkarrizketatzailea(k):** Ansa, Ainhoa
- **Data:** 2010-10-19
- **Iraupena:** 72 min
- **Euskarria:** Bideo digitala
- **Kodifikatzailea:** Etxeberria, Eider
- **Transkribatzailea(k):** Etxeberria, Eider

ATG-026

- **Proiektua:** Euskal Herriko Ahotsak
- **Elkarrizketatzailea(k):** Ansa, Ainhoa
- **Data:** 2010-10-21
- **Iraupena:** 84 min
- **Euskarria:** Bideo digitala
- **Kodifikatzailea:** Lizeaga, Irati

Pasarteak

1. Seguratik Astigarragara bizitzera joateko erabakia

- **Erref:** ATG-025/002
- **Iraupena:** 0:03:51. **Hasi:** 00:03:24. **Bukatu:** 00:07:15
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Etxeko giroa
- Baserría » Baserriko bizimodua » Baserriaren historia eta kokalekua

Laburpena:

Gurasoak Segurakoak ziren, Astigarragara Borda baserrira bizitzera etorritakoak. Izan ere, hango baserriko nagusia gaiztoa zen. Aitona Ameriketara izandakoa zen, nortasun handiko gizona, hitzekoa. Aitonak nagusiarri aurre egin; eta, egun batetik bestera, Astigarragara joatea erabaki zuen.

2. Borda baserrira iritsi eta txukundu egin zutenekoa

- **Erref:** ATG-025/004
- **Iraupena:** 0:00:40. **Hasi:** 00:08:32. **Bukatu:** 00:09:12
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserría » Baserriko bizimodua » Baserriaren historia eta kokalekua

Laburpena:

Antonoren familia Seguratik etorri zen Astigarragara, Borda baserrira. Baserría txukundu, garbitu eta zuzendu egin zuten. Garoa bakarrik falta zitzaion baserriari.

3. Urdaburuko harriaren kondaira

- **Erref:** ATG-025/005
- **Iraupena:** 0:02:52. **Hasi:** 00:09:12. **Bukatu:** 00:12:04
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Kontakizunak eta sinesmenak » Ipuinak, mitoak eta istorioak

Laburpena:

Baserrirako garoa Urdaburutik ekarri behar izaten zuten. Urdaburuko harriari buruzko kondaira kontatzen du.

4. Urdaburura idiekin igotzeko sistema

- **Erref:** ATG-025/008
- **Iraupena:** 0:02:08. **Hasi:** 00:13:23. **Bukatu:** 00:15:31
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserría » Baserriko lanak » Baserriko tresnak

- Baserria » Baserriko lanak » Mendiaren aprobetxamendua

Laburpena:

Urdabururaino joaten ziren beraiek garo bila. Idiekin joaten ziren hara, goizean goiz. Idien atzean, gurdia zegoen; eta, gurdiaren atzean erantsita, narra.

5. Iturraldeko aldapa igotzeko lanak

- **Erref:** ATG-025/009
- **Iraupena:** 0:01:43. **Hasi:** 00:15:31. **Bukatu:** 00:17:14
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Herriko giroa » Herriaren nortasuna
- Baserria » Baserriko lanak » Mendiaren aprobetxamendua

Laburpena:

Iturraldeko aldapan, arazoak izaten zituen jendeak, ganaduak ezin izaten baitzuen aldapa hura igo. Garai hartan, asko laguntzen zioten elkarri.

6. Idi pare ona edukitzearen abantaila

- **Erref:** ATG-025/010
- **Iraupena:** 0:01:49. **Hasi:** 00:17:14. **Bukatu:** 00:19:03
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko lanak » Baserriko animaliak

Laburpena:

Lehen, norbait ezinean ikusita, gizalegez, lagundu egiten zioten. Idi pare ona zeukaten beraiek etxean, eta inguruko baserritarrei lurra lantzen laguntzeko erabiltzen zituen aitak. Horrela lortu zuten baserria ordaintzea.

7. 1918ko gripe-izurritea

- **Erref:** ATG-025/012
- **Iraupena:** 0:02:44. **Hasi:** 00:19:45. **Bukatu:** 00:22:29
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Kontakizunak eta sinesmenak » Gertaera izugarriak eta ezbeharrak
- Ohiturak eta bizimodua » Osasuna » Erremedioak

Laburpena:

1918an etorri ziren gurasoak Astigarragara, gripearen garaian. Aitak gripea pasa zuen. Jende asko hil zen garai hartan. Gripea oso kutsakorra zen; gripear aurka egiteko, urik ez emateko esaten zuten medikuek. Behin, ura edaten ematen zioten gaixo bati, eta sendatu egin zen.

8. Gaitz kutsakorren aurkako neurriak

- **Erref:** ATG-025/013
- **Iraupena:** 0:03:18. **Hasi:** 00:22:29. **Bukatu:** 00:25:47

- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Osasuna » Erremedioak

Laburpena:

Gripe garaian, norbait hiltzen zenean, neurriak hartzen zituzten beste inor ez kutsatzeko: bisitarik ez, gaixoak erabilitako bideetatik ez ibiltzea, hildakoak zuzenean kanposantura eramatea... Tifusarengatik hildako lagunak ere zuzenean eraman zituzten kanposantura.

9. Erlauntza eta erleak

- **Erref:** ATG-025/018
- **Iraupena:** 0:03:11. **Hasi:** 00:31:20. **Bukatu:** 00:34:31
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserría » Baserriko lanak » Baserriari lotutako lanbideak

Laburpena:

Erlauntzean bizi ohi dira erleak. Haren egiturari eta erleen mugimenduei buruz hitz egiten du. Erlezaintzari buruzko azalpenak.

10. Erle motak eta haien ugaltzea

- **Erref:** ATG-025/019
- **Iraupena:** 0:03:19. **Hasi:** 00:34:31. **Bukatu:** 00:37:50
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserría » Baserriko lanak » Baserriari lotutako lanbideak
- Natura » Fauna

Laburpena:

Erleen familia batean, 6.000-10.000 erle inguru eta erregina bat egon ohi dira. Erle arrak gutxi izaten dira; beste guztiak, erle langileak. Erle motak, nola ugaltzen diren...

11. Erlearen izaeran, elikadurak duen garrantzia

- **Erref:** ATG-025/021
- **Iraupena:** 0:02:50. **Hasi:** 00:38:03. **Bukatu:** 00:40:53
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserría » Baserriko lanak » Baserriari lotutako lanbideak
- Natura » Fauna

Laburpena:

Erleek, erregina sortzeko, zer egiten duten azaltzen du. Ugaltze-prozesuaren nondik norakoak; janariaren garrantzia.

12. Eztia lortzeko jakin beharrekoak

- **Erref:** ATG-025/023
- **Iraupena:** 0:04:29. **Hasi:** 00:42:45. **Bukatu:** 00:47:14
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko lanak » Baserriari lotutako lanbideak

Laburpena:

Erlezaintzan, eztia lortzeko kontuan izan beharrekoak azaltzen ditu.

13. Eztia ateratzeko garai egokiak

- **Erref:** ATG-025/025
- **Iraupena:** 0:01:47. **Hasi:** 00:47:25. **Bukatu:** 00:49:12
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko lanak » Baserriari lotutako lanbideak

Laburpena:

Eztia ilbeheran atera ohi zuten, erleari kalte gutxiago egiteko. Gaur egun, ordea, beste era batera kalkulatzen da hori. Eztia ateratzeko garaian, komeni da erle gutxi egotea inguruan.

Transkripzioa

- Eztiya ateratzeko, ilbehera edo beiratzan al zaiyo illargiyai? Lehen beiratzan al zitzaiyon?
- Bai, ilbeheran. Ilbeheran, daiñu gutxiyo erliai itten emen zaiyo; eitten emen zaiyon esaten zan, ilbehera, beti eztiya ateratzeko garai hartan eskuz hola "a lo bruto" ateratzen zanian, ilbehera. Ilbehera beti. Bai. Eta oain oain ez degu beidatzen. Oain, oain dena ikusi zenbat ezti utzi diyozun ikusten dezu dena, zenbat behar dun urtian, ta zenbat uzten diyozun; dena ta oain, oain, beste gauza. Oain argi-argitan ikusten dezu, ta zuk kalkulatu behar dezu nola... Hola, hola da.
- Ta ilbeheran bai, eta garai batian beiratzan al zitzayon eguerdi eguerdin jun edo goizian goiz, o illunabarrian o...? Noiz jun ba al zeukan aldeik?
- Bueno, horrek izaten du, zu jutun bazea egualdi ona daola, egualdi ona, eta eztiya kendu behar diyogu, ta bakizu, hemendik ez daonean hustu behar zendun. Eta komeni zaizu erleik gutxiña barrun don garaiyan jutia. Eta egualdi ona baldin bada, erlia atera itten da, batzuk lanea, bestiak pasiatzea. Konparaziyo bateako, umiak jaiyota, jaiyota umiak, eta oaindik laneako gauza ez dianak, pasiatzea ateratzen dira pixkat, eta beti hemen lekua gehiyo, egualdi onakin. Zuk lana itteko, bai.

14. Erlezainen babesak

- **Erref:** ATG-025/026
- **Iraupena:** 0:01:39. **Hasi:** 00:49:12. **Bukatu:** 00:50:51
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Jantzi eta orraztu » Arropa eta oinetakoak

- Baserria » Baserriko lanak » Baserriari lotutako lanbideak

Laburpena:

Lehen, erlezainek aurpegia eta besoak babesten zituzten. Erleen ziztadei ez zieten garrantzirik ematen. Ziztada egitean, pozoia ateratzea izaten da onena.

Transkripzioa

- Eta oain ikusten dia holako astronauta bezelako trajiakin, eta ez dakit nola jungo ziñaten, o guanteik bai, o sareikan o zerbait behar izaten al zan?

- Guanteik ez, guanteik ez gendun ibiltzen, baiño aurpegiko saria bai. Gendun "pasamontaña", hola, "pasamontaña" gaur hartu eta aurria hola kendu, eta han saria jarri. Saria metalikua, fin-fiña, eta huaxe izaten zan. Jarri eta gaur bestelakuak daude, baiño ordun hala izaten zan. Hua hemen ondo-ondo lotu, ez barrua sartzeko erleik, eta hola juten giñan. Eta eskuk honeaiño mangak, hemen lotu; bestela, ez bazian lotzen, zirriztutik sartu, ta hoi bai, behetik gora iyotzen zian, ta zazta hemendik! Eta, hor lotu eta juten giñan, bai...

- Ta ziztadan bat iñez geo, zaztakon bat iñez geo...?

- "Ni caso", baiño oain oain ez emen dia danak hola e? Oain erlian ziztadakin batzuk oso gaizki ibiltzen emen dia. Bai. Nei ez dia behin'e. Nei ziztakoa, ta, ba! Ta geo haunditu eitten da pixkat. Bai, konforme. Baiño, nada. Ziztakoa eitten baldin bada hartu ta, ahal badezu, harek ein dun ziztako hartako odola ateratzia. Ya garbittu. Harek jartzen dun benenua, hua kendu. Bai. Gaiñontzen, ez du [...].

15. Erleek izandako gaitz handiak

- **Erref:** ATG-025/027
- **Iraupena:** 0:02:33. **Hasi:** 00:50:51. **Bukatu:** 00:53:24
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Osasuna » Gaixotasunak
- Baserria » Baserriko lanak » Baserriari lotutako lanbideak

Laburpena:

Erleek gaixotasun handiak izan izan dituzte. Antoniok ezagutu duen gaixotasunik handiena erleen diarrea izan zen. Hura harrapatuz gero, erle guztiak galtzen ziren. Halako batean, hala ere, sendatu ziren. Gaur egun, berriro gaixo daude erleak: buruan dute gaitza; ez dute etxera itzultzeko bidea aurkitzen.

16. Eztia jasotzeko garai bateko tresnak

- **Erref:** ATG-025/030
- **Iraupena:** 0:01:31. **Hasi:** 00:58:12. **Bukatu:** 00:59:43
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko lanak » Baserriari lotutako lanbideak

Laburpena:

Garai batean, eztia jasotzeko ontzi eta tresna bereziak izaten zituzten; nolakoak izaten ziren eta nola erabiltzen zituzten azaltzen du.

17. Errepublikara garaiko maisu alproja

- **Erref:** ATG-025/033
- **Iraupena:** 0:03:08. **Hasi:** 01:01:56. **Bukatu:** 01:05:04
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Zigorak
- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Maisu-maistrak

Laburpena:

Eskolan, maisu errepublikanoa zeukaten, "golfo galanta". Eskolara apenas joaten zen, parranda asko egiten baitzuen. Maisuaren emazteak zaintzen zituen ikasleak. Maisuak makila zeukan, eta ikasleak jo egiten zituen. Behin, makilaren inguruan gertatutako gertaera kontatzen du.

18. Don Saturnino Irisarre, balio handiko gizona eta maisua

- **Erref:** ATG-025/034
- **Iraupena:** 0:01:10. **Hasi:** 01:05:04. **Bukatu:** 01:06:14
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Maisu-maistrak

Laburpena:

Gerra etorri zenetik, maisu errepublikanoa ez zen gehiago azaldu. Leitzako maisua etorri zen orduan, don Saturnino Irisarre. Oso gizon ona eta langilea zen hura. Baserriko lanengatik, Antoniok askotan ezin izaten zuenez eskolara joan, libreago zegoenean, maisuak berari bakar-bakarrik ematen zizkion klaseak. Askok balio zuen gizon hark.

Transkripzioa

- Bukatu zan, gerra etorri zanian; gerra etorri zanian, geroztik ez zan azaldu. Republikanuekin ibiltzen zan. Geroztik ez zan azaldu, eta ordun etorri zan "un tal" Irisarre. Saturnino Irisarre, maixua, Leitzatik. Leitzan zeon maixu eta handik etorri zan. Oso ona. Baiño... gizona ona, langillia, dena, dena, dena! Ni akordatzen naiz, jakiña, baserrin lan asko izaten zan; eta nik udan bi hillabete o holaxe belarretan hasi ta artuak eitten, ta artuak jorratzen, ta belarretan. Ta mutil koskorra. Baiño beti [...] izaten baitzan, merienda eramateko, ura ekartzeko... Ta ez nun juteik izaten. Ta gero udazkenian, ya lana bukatzen zanian, eskolara; ta maixu horrek ni bakar-bakarrik hartzen niñun, bakarrik hartu eta erakusten zian. Bai. Zan gizon bat, bueno, gutxi izan leizken bezelakua zan.

19. Baserria erosteko ordaindutakoa

- **Erref:** ATG-025/035
- **Iraupena:** 0:00:53. **Hasi:** 01:06:14. **Bukatu:** 01:07:07
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko bizimodua » Baserriaren historia eta kokalekua

Laburpena:

Baserria erosteko, 22.000 pezeta eta 2.000 erreal ordaindu zuten gurasoek. Garai hartan, diru asko zen hura.

20. Galdutako eskolak errekuperatzen lagundu zion maisuak

- **Erref:** ATG-025/037
- **Iraupena:** 0:01:30. **Hasi:** 01:08:20. **Bukatu:** 01:09:50
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Maisu-maistrak

Laburpena:

Lehen, baserriko lanak egiteagatik, umeek askotan ezin izaten zuten eskolara joan. Don Saturnino maisuak, hala ere, asko lagundu zion Antoniori. Orduko mailak aipatzen ditu.

Transkripzioa

- Ordun normala izaten zan baserritikan ta gutxi jutia, hola lana zegonian ta pentsatzen det [...] etxe aldea ibiliko zala, ta...

- Bai, basarrin beti lan izaten dezu. Ez baldin bada belarrak eitten, artua jorratzen, babarrunak... Baratzan, ta guk baratzak baratzak ditugu urte epoka guztitan gaiñian egon beharra. Beti lana izaten da. Eta horregatik basarrikua gutxiyo juten zan, juten giñian eskolara; kalekuak, egunero. Ta gure edadekuak alkarrekin eta gero guk jun be bi hillabete pasa, ta gu atzeatuta geatzen giñian. Baiño gure maixu harek, ni akordatzen naiz, bakar-bakarrik hartu ta gauzak erakusten nola aitzen zitzadan. Ta nik bestien modun eraman nittun. Izaten zian aurrenekua "grado preparatorio", gero "grado elemental", "grado medio" eta "grado superior". Hiru, hiru... edo lau kategoriko zea liburuk giñutzen. Eta grado mediotik grado superiorrea, edo grado elementetik grado superiorrea pasatzeko, hura jakin behar zun; bestela, ez zeon pasatzeik. Eta beak esaminatzen zun e? Beste iñorrek. Beak maixuek esaminatzen zun. Ta hola ibiltzen giñian. Bueno.

21. "Hamar ilun" jolasa, besteak beste

- **Erref:** ATG-025/038
- **Iraupena:** 0:02:03. **Hasi:** 01:09:50. **Bukatu:** 01:11:53
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Jolasak

Laburpena:

Eskola garaiko jolasak gogoan ditu. "Hamar ilun" jolasa azaltzen du.

22. Maisu parrandazalea eta errepublikarra

- **Erref:** ATG-026/002
- **Iraupena:** 0:04:23. **Hasi:** 00:01:19. **Bukatu:** 00:05:42
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Maisu-maistrak
- Politika » Gerra zibila (1936-1939)
- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Eskola
- Politika » Jarrera politikoak » Errepublikanoak

Laburpena:

Udaletxeko eskolara joan zen, herriko eskolara. Errepublika garaian, maisua kanpotarra zen, oso parrandazalea. Gela berean, maila ezberdineko ikasleak egoten ziren, garapenaren arabera eserita. Aurreratuenak aurrean, atzeratuenak atzean. Gerra hasi eta desagertu egin zen maisua. Honen ordeztan, nafarroako maisu bat joan zitzaion. Oso maisu ona omen zen hau. Ikasle aurreratuenek, askotan, atzeratuenei irakasten zizkieten irakatsi beharrekoak, gazteenei.

23. Errepublikaren etorrera

- **Erref:** ATG-026/003
- **Iraupena:** 0:02:26. **Hasi:** 00:05:42. **Bukatu:** 00:08:08
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerra aurrea » 1931-1936: II. Errepublika
- Politika » Jarrera politikoak » Errepublikanoak

Laburpena:

Errepublika ezarri zen egunean eskolarik ez zuten izan, hauteskundeak baitzeuden. Maisua espainiarra zenez, lehenengo gaztelania ikasi behar izan zuten eskolara joateko. Gerra garaian etorri zen beste maisua ere ez zen euskalduna.

24. Hiru politika Astigarragan

- **Erref:** ATG-026/004
- **Iraupena:** 0:03:46. **Hasi:** 00:08:08. **Bukatu:** 00:11:54
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerra aurrea » 1931-1936: II. Errepublika
- Politika » Gerra zibila (1936-1939)
- Ohiturak eta bizimodua » Kontakizunak eta sinesmenak » Anekdotak, kontakizunak

Laburpena:

Eskola inguruan hiru politikak biltzen ziren, nazionalistak, errepublikarrak eta tradizionalistak. Haien artean haserre egon ohi ziren askotan. Behin karlisten mitin batean egon zen Antonio. Hamaika greba izaten ziren errepublika garaian. Behin greba batean pistoladun gizonak ikusi zituzten.

25. "Pistola edozein umek zeukan"

- **Erref:** ATG-026/006
- **Iraupena:** 0:02:19. **Hasi:** 00:12:14. **Bukatu:** 00:14:33
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerra aurea » 1931-1936: II. Errepublikak
- Politika » Gerra zibila (1936-1939)
- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Borroka

Laburpena:

"Guardias de asalto" zirelakoak egon ohi ziren grebak egiten zirenean, gatazkarik sortu ez zedin. Paisanoz ere ikusi izan zituzten poliziak, pistola alboan. Garai hartan jende askok izaten zuen pistola.

26. Markesak bere apaiza

- **Erref:** ATG-026/008
- **Iraupena:** 0:02:16. **Hasi:** 00:15:44. **Bukatu:** 00:18:00
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Herriko giroa » Pertsonaia ezagunak
- Ohiturak eta bizimodua » Kontakizunak eta sinesmenak » Anekdotak, kontakizunak
- Familia eta harremanak » Herriko giroa

Laburpena:

Errepublikan eskola eta erlijioa banandurik zegoen, erlijioak ez baitzuen lekurik irakaskuntzan. Astigarragan sei apaiz ezagutu zituen Antoniok. Oroitzen du markesak bere apaiza zuela.

27. Astigarragako markesa

- **Erref:** ATG-026/009
- **Iraupena:** 0:02:55. **Hasi:** 00:18:00. **Bukatu:** 00:20:55
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Herriko giroa » Pertsonaia ezagunak
- Ohiturak eta bizimodua » Kontakizunak eta sinesmenak » Anekdotak, kontakizunak
- Familia eta harremanak » Herriko giroa

Laburpena:

Astigarragan betidanik ezagutu da markesa eta haren familia.

28. Markesaren semea, militarra

- **Erref:** ATG-026/011
- **Iraupena:** 0:03:10. **Hasi:** 00:21:33. **Bukatu:** 00:24:43
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Herriko giroa
- Familia eta harremanak » Herriko giroa » Pertsonaia ezagunak
- Ohiturak eta bizimodua » Kontakizunak eta sinesmenak » Anekdotak, kontakizunak

- Ohiturak eta bizimodua » Kontakizunak eta sinesmenak » Gertaera izugarriak eta ezbeharrak

Laburpena:

Markesaren oinordekoa zen seme zaharrena, militarra. Istripuz zalditik erori eta hil egin zen. Gainontzeko semeak herritarren lagunak ziren.

29. Gerra garaia

- **Erref:** ATG-026/012
- **Iraupena:** 0:01:08. **Hasi:** 00:24:43. **Bukatu:** 00:25:51
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerra zibila (1936-1939)
- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Gerraren eragina

Laburpena:

Astigarragako markesari eta haren familiari ere eragin zion gerrak. Hauek karlistak ziren, eta gero falangearekin batu ziren ofizialki.

30. Gerra hasi zela konturatu zenekoa

- **Erref:** ATG-026/014
- **Iraupena:** 0:01:23. **Hasi:** 00:26:47. **Bukatu:** 00:28:10
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Gerraren hasiera
- Politika » Gerra zibila (1936-1939)
- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Gerraren eragina

Laburpena:

Amak egunkaria ekartzen zuen Donostiatik egunero-egunero, eta gerra giroaren berri horrela jakin zuten, Euskal Herritik kanpo lehenengo, eta Euskal Herrian ondoren.

31. Anaia bat gerrara joatetik salbu

- **Erref:** ATG-026/015
- **Iraupena:** 0:03:12. **Hasi:** 00:28:10. **Bukatu:** 00:31:22
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerra zibila (1936-1939)
- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Gerraren eragina
- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Borroka

Laburpena:

Bigarren anaia, tamaia txikikoa izateagatik gerrara joatetik salbu gelditu zen. Anaia zaharrena eta hirugarrena, ordea, gerrara joan ziren. Gutun bidez jakiten zuten etxean haien berri.

32. Santiagomendiko trintxerak

- **Erref:** ATG-026/016
- **Iraupena:** 0:03:48. **Hasi:** 00:31:22. **Bukatu:** 00:35:10
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerra zibila (1936-1939)
- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Gerraren eragina
- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Borroka

Laburpena:

Erreketeak Goizuetatik zetoze jakin orduko, errepublikarrek trintxerak antolatu zituzten Astigarragako Santiagomendin.

33. Gerra Zibila: fusilatzeak eta ihesaldiak

- **Erref:** ATG-026/018
- **Iraupena:** 0:02:22. **Hasi:** 00:36:17. **Bukatu:** 00:38:39
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerra zibila (1936-1939)
- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Gerraren eragina
- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Errepresioa
- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Borroka

Laburpena:

Gerra graian herritik ihes egin zuen jende asko ez zen berriro bertara itzuli, beste batzuk, ordea, gerra amaitutakoan itzuli ziren, pixkanaka-pixkanaka. Gauerdian etxetik atera zituztenak ere baziren Astigarragan, ezkutuan fusilatzeke.

34. Gerra emakumen ikuspegitik

- **Erref:** ATG-026/019
- **Iraupena:** 0:01:47. **Hasi:** 00:38:39. **Bukatu:** 00:40:26
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerra zibila (1936-1939)
- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Gerraren eragina
- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Errepresioa
- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Borroka

Laburpena:

Gizon gehienak gerrara eraman zituzten, eta beraz, herrian nagusiki haurrak eta umeak gelditu ziren, libratutako gizon batzuekin batera. Emakumeak zigortzeko modurik ohikoena ilea moztea izaten zen.

35. Gerra garaiko desfileak

- **Erref:** ATG-026/021
- **Iraupena:** 0:04:30. **Hasi:** 00:40:49. **Bukatu:** 00:45:19
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerra zibila (1936-1939)
- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Gerraren eragina
- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Errepresioa
- Politika » Jarrera politikoak » Karlismoa, liberalismoa
- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Borroka

Laburpena:

Karlistek herri bat hartzean desfileak eta hitzaldiak egiten ziren, nagusiki alkateak egiten zituen hitzaldiak herriko plazan. Aita nazionalista zuen Antoniok, eta bere bi arrebak Margaritas Carlistas erakundean sartu ziren. aita eramango zuten beldurrez. Antonio, ordea, Pelayos Carlistas erakundean sartu zen.

36. Pelayos Carlistaseko korneta-jole

- **Erref:** ATG-026/023
- **Iraupena:** 0:03:23. **Hasi:** 00:45:34. **Bukatu:** 00:48:57
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerra zibila (1936-1939)
- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Gerraren eragina
- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Errepresioa
- Politika » Jarrera politikoak » Karlismoa, liberalismoa
- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Borroka

Laburpena:

Pelayos Carlistaseko kide zen Antonio, aita nazionalista baitzuen, eta honen bila joan ez zitezten. Gainera, kide izanagatik soldadutzako instrukzioa egitetik libre geratu zen. Pelayotan bezalaxe, korneta jotzeaz arduratzen zen Antonio.

37. Soldadutzan korneta-jolea

- **Erref:** ATG-026/024
- **Iraupena:** 0:03:57. **Hasi:** 00:48:57. **Bukatu:** 00:52:54
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Kultura » Musika
- Ohiturak eta bizimodua » Soldadutza

Laburpena:

Soldadutza injenieri akademian egin zuen, eta banda militarrekin egiten zituzten entseguak, korneta-jolea baitzen Antonio.

38. Antoniok, lanbide mordo

- **Erref:** ATG-026/025
- **Iraupena:** 0:03:42. **Hasi:** 00:52:54. **Bukatu:** 00:56:36
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Herria, azpiegitura » Berrikuntzak » Argindarra eta ura

- Lanbideak
- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Etxeko giroa

Laburpena:

Soldadutzan sartu arte baserrian egon zen lanean Antonio. Bueltakoan Iberdueron ibili zen lanean, baina istripuz bi lankide hil eta utzi egin zuen lan hau. Txofer moduan ere ibili zen ondoren, eta azkenik mekaniko.

39. Eskopetak entregatu beharra

- **Erref:** ATG-026/027
- **Iraupena:** 0:02:29. **Hasi:** 00:57:26. **Bukatu:** 00:59:55
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerra zibila (1936-1939)
- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Gerraren eragina
- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Borroka

Laburpena:

Hiru eskopeta zituzten etxean hasiera batean, baina gerraren eraginez udaletxean entregatu behar izan zituzten, eta eskopetetako bat erreketen baten esku gelditu zen, beranduago errekuperatu egin zuten hau.

40. Ehizara joan zirenekoa

- **Erref:** ATG-026/029
- **Iraupena:** 0:03:02. **Hasi:** 01:02:50. **Bukatu:** 01:05:52
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Mendia eta hondartza » Errekako arrantza eta ehiza
- Ohiturak eta bizimodua » Kontakizunak eta sinesmenak » Anekdotak, kontakizunak

Laburpena:

Goizueta aldera joan ziren behin ehizan, Astigarratik oinez irtenda. Hiru egun ehizan eman ondoren, lagun baten tabernatik zintzilik jarri zituzten harrapatutako hogeita hamalau oilagorrek.

41. Ilberria ehizarako onena

- **Erref:** ATG-026/030
- **Iraupena:** 0:03:04. **Hasi:** 01:05:52. **Bukatu:** 01:08:56
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Mendia eta hondartza » Errekako arrantza eta ehiza

Laburpena:

Oilagorretarako denborarik onena urriko ilberria izaten da. Hala ere, arrakasta izateko garrantzitsua da oilagorrek egoten diren tokiak jakitea.

42. Oilagorren ehiza

- **Erref:** ATG-026/031
- **Iraupena:** 0:02:37. **Hasi:** 01:08:56. **Bukatu:** 01:11:33
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Mendia eta hondartza » Errekako arrantza eta ehiza

Laburpena:

Oilagorren ehiza nolakoa zen azaltzen du Antoniok pasarte honetan.

43. Hegaztiak orain eta lehen

- **Erref:** ATG-026/033
- **Iraupena:** 0:02:51. **Hasi:** 01:13:23. **Bukatu:** 01:16:14
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Natura » Fauna » Hegaztiak
- Natura » Ingurugiroa

Laburpena:

Lehen zeuden baina orain ez dauden txoriak aipatzen ditu Antoniok pasarte honetan.

44. Zer da euskara zuretzat?

- **Erref:** ATG-026/035
- **Iraupena:** 0:01:02. **Hasi:** 01:18:55. **Bukatu:** 01:19:57
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Euskara » Euskararekiko sentimendua
- Euskara » Euskararen egoera

Laburpena:

45. Euskara lehen eta orain

- **Erref:** ATG-026/036
- **Iraupena:** 0:02:25. **Hasi:** 01:19:57. **Bukatu:** 01:22:22
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Euskara » Euskalkia, herri hizkerak, euskara batua
- Euskara » Euskararen egoera

Laburpena:

Euskarazko zenbait hitz berri sortu badira ere, beste zenbait galdu direla aipatzen du Antoniok.

CC-by-sa | Ahotsak.eus

Badihardugu Euskara Elkartea

Markeskua Jauregia, 20600 Eibar

943121775 - ahotsak@ahotsak.com